

Csikné Bardon Réka

Csuhéfonó Népi Iparművész
a Népművészet Ifjú Mestere

- Csikné Bardon Réka vagyok. 1979-ben születtem Sümegen. Gyermekként korán megmutatkozott, hogy megörököltem édesanyám kézügyességét, s hatott rám édesapám asztalosműhelyének légköre. E családi környezet alapozta meg számomra az alkotás iránti fogékonyságot és vágyat.
- A sümegi gimnázium elvégzése után Veszprémben, a Pannon Egyetemen diplomáztam színháztörténészként 2006-ban. A diploma megszerzése után szülőfalumban, Csabrendeken telepedtem le, s alapítottam családot párommal, Csik Tamással, aki népi iparművész kovács, s szintén „A népművészet Ifjú mestere”. Jelenleg is ott élünk és alkotunk „Rendeki Kézműves Porta” nevű vállalkozásunkban, két kislányunkkal, Pannival és Bogival.
- A kukoricacsuhéval és a csuhéfonással 2006-ban egy kézműves foglalkozás alkalmával egy népművelő barátom révén ismerkedtem meg, aki megtanított egy csuhé angyal elkészítésére. A csuhéfonást mester híján a magam útján tanultam meg népművészeti, néprajzi könyvek, leírások, s fellelt tárgyi emlékek tanulmányozása során, saját kutatómunkám alapján.
- Népi kultúránkból sarjadó, csuhéból sodorható-fonható használati tárgyaimnak - elsősorban szatyraimnak, szék - és üvegbekötéseimnek, kosaraimnak - elkészítését, tudásom továbbadását, és mesterségemhez való elhivatottságomat táplálja az a hitem, hogy hagyományaink, magyar népünk élő művészete útmutatóul szolgálnak egy értékesebb világ felé, a csuhé mint értéktelennek hitt anyag megmunkálása pedig megtaníthat egy olyan értékrendre, amely egyre inkább hiányzik manapság.
- A hagyományosan csuhéból készíthető tárgyak készítésén és elsajátításán kívül különösen fontos feladatommak tartom mesterségem gyakorlását és őrzését, valamint szülőföldem, illetve a térség kézműipari történetének kutatását, a még élő mesterek, háziiparosok, vagy magányosan alkotók felkeresését, a még meglévő tárgyi emlékek felderítését és megmentését.
- Mesterségemnek elkötelezett csuhéfonóként különösen nagy és megoldásra váró feladatommak tekintem a csuhéfonáshoz szükséges csuhé megmentését, s céloomul tűztem ki, hogy minél többen kukoricát törjenek kézzel szűkebb és tágabb környezetében. A csuhé megmentése, így mesterségem megmentését jelenti. Másik fontos feladatommak tartom a csuhéfonás és csuhéból készült tárgyak népszerűsítését, s hiszem azok létjogosultságát modern életünkben. A csuhéfonásnak természetesen igazodni kell korunk elvárásaihoz, ehhez pedig megújulásra, a benne rejlő lehetőségek felfedezésére van szükség. Kísérletező alkotóként keresem a csuhé lehetőségeit, formai megújulásának kísérleteit pedig a használhatóság, a hagyomány és esztétikum szem előtt tartásával végzem.

- Tagja vagyok a *Veszprém Megyei Népművészeti Egyesületnek*, az *Élő Forrás Hagyományörző Egyesületnek*, a *Famulus Sümeg Kistérségért Egyesületnek*, az *Élhető Balaton-felvidékért Egyesületnek*, valamint a *Csabrendek Települési Értéktár Bizottságnak*. Az egyesületek tagjaként évente számos alkalommal veszek részt csoportos kiállításokon, szakmai rendezvényeken, tartok mesterségbemutatót és foglalkozásokat. Műhelyemben rendszeresen tartok mesterségbemutatókat és fogadom a tanulni vágyókat, illetve az ország több városában, településén volt alkalmam tudásomból átadni, felkeltve ezáltal az érdeklődést mesterségem iránt.
- 2011 óta rendszeresen zsűriztetem munkáimat a Népi Iparművészeti Bíráló Bizottságánál.
- (Jelenleg 30 db „A” vagy új nevén „Mester Remek” , 11 db „B” vagy új nevén „Míves Termék” és 8 db „Ajándéktárgy” minősítéssel rendelkezem.)
- 2012 - ben megalapítottam a *Rendeki Fonót* Csabrendeken.
- 2011. A Magyar Kézművességért Alapítvány - *Betlehemi Jászol* kiállítás, Vajdahunyad vára: díjazott kiállító.
- 2012. Kecskemét - *Országos Népi Mesterségek Művészete* pályázat kiállítása
- 2012. Budapest, Népi Iparművészeti Múzeum - *Ifjú Mesterek Remekei* kiállítás: oklevél
- 2013 óta részt veszek a Mesterségek Ünnepeén.
- 2013. Nagyfödemes (Szlovákia), Mátyusföldi Fesztivál - Közös önálló kiállítás párommal Csik Tamás kovács népi iparművésszel, a „*Népművészet Ifjú Mesterével*”
- 2013. Budapest, Népi Iparművészeti Múzeum - *Ifjú Mesterek Remekei* kiállítás: díj
- 2013. „*Népművészet Ifjú Mestere*”- cím elnyerése
- 2014. A Magyar Népművelők Egyesülete által országosan meghirdetett *Kultúrházak éjjel-nappal* programsorozatának az „Az én kultúrházam” c. pályázat 1. helyezése. (A „*Kultúr-házi gondolatok*” c. írásom a Rendeki Fonót, az értékek, hagyományok továbbadásának pillanatait mutatja be.)
- 2014. A Magyar Kézművességért Alapítvány – *Kézművesség a vendéglátásban* kiállítás, Duna Palota: díjazott kiállító
- 2015. Öt évente megrendezésre kerülő *Élő Népművészet Kiállítás*-on a budapesti Múcsarnokban *Arany-oklevél* csuhéfonóként, *Arany-oklevél* tojáspatkolóként
- 2015. *Népi Iparművész* cím elnyerése
- 2016. Várkert Bazár-kiállítás
- 2016. Országos Fémműves Pályázat, 2. helyezett (patkolt tojás)
- 2017. *Vidék Minősége Védjegy* elnyerése
- 2018. KézMűRemek c. kiállítás, Múcsarnok
- 2018. *Országos Népi Mesterségek Művészete* pályázat és kiállítás, Népi Iparművészeti Múzeum, 3. helyezett (patkolt tojás) – A múzeum díjazott munkáimat megvásárolta saját gyűjteménye számára.
- 2018. „*Csabrendekért Erdemérem*” elnyerése
- 2019. Komatál Program Kárpát-medencei alkotópályázat díjazottja (csuhéval bekötött üveg és kalácsostál)

Elismerések, amelyek különös
büszkeséggel töltenek el.

A csuhé olyan különleges levél, amely létezésével a kukorica termését óvja, elmúlásával, elszáradásával pedig az együttlét és az alkotás örömeinek lehetőségét teremti meg.

(Pillanatképek családdal, a Fonó asszonyaival, portánkat meglátogató gyerekekkel)

Közösség. Tudásátadás. Mesterségbemutató

A műhelyben és különböző népművészeti rendezvényeken

Anyaggyűjtés.

(Utcánk végén a kukoricásban, sásosban.)

Kislányommal, a Fonó asszonyaival.)

Alkotás

Játék...
csak természetesen!

A Műhely

Csikné Bardon Réka:

„Kultúr-házi” gondolatok

2014. A Magyar Népművelők Egyesülete által országosan meghirdetett *Kultúrházak éjjel-nappal* programsorozatának az „Az én kultúrházam” c. pályázat 1. helyezett írása. (A „Kultúr-házi gondolatok” c. írásom a Rendei Fonót, az értékek, hagyományok továbbadásának pillanatait mutatja be.)

Kispanni

Anya ma megint a „művház”-ba megy. Szeretem, amikor Anya ott van a nénikkel, mert akkor Apa vigyáz rám. Ma korán bezárja a kovácsműhelyét. Ilyenkor én is segíthetek Apa kalapácsait a helyükre tenni. Ovi után aztán bepakoljuk az autóba Anya dolgait: Apa viszi a nehéz kosarat a kalapácsokkal, deszkákkal, törölközőkkel. Anya a szatyrot fogja. Nekem azt nem szabad: abban szögek vannak, ollók és más bökös dolgok. A csuhés zsákot vihetem én! Arra nagyon jó ráugrálni, de Anya nem szereti: „Kispanni, könnyen kilyukad az a zsák” – mondja. És különben is sietnünk kell, mert várják a nénik, akiket csuhéfonásra tanít. Amíg Anya a nénikkel dolgozik a klubteremben, addig mi Apával a szomszéd helyiségbe, a könyvtárba megyünk. Ott nagyon sok szép könyv van. Apával leülünk a kicsi piros székekre, és olvasunk. Apa vicces a kicsi széken, és a lábát se tudja bedugni rendesen az asztal alá, de az én apukám a legokosabb, és nagyon mulatságos, ahogy olvas nekem! A sok könyv Ildi nénié. Ildi néni nagyon kedves, de azt mondta, csak akkor vihetünk haza új könyvet, ha visszahozzuk, amit már kiolvastunk. Anyához bekucskálók néha, adok egy puszit neki, és megmutatom, milyen mesekönyvet találtam... és van ott egy néni, akitől mindig kapok valamilyen finomságot!

Böbe néni

Egy kis kukoricaprószát sütök, viszek belőle a kultúrházba. Amíg sül a próza összekészülök. Olló, törölköző, tál a csuhé áztatásához... Jaj, itthon ne felejtsem a kobaktökmagokat, amit már régóta ígérek a lányoknak! Ó, és a múltkori pogácsarecept se maradjon itthon! Megint csütörtök lett! Szeretem ezeket a délutánokat a kultúrházban. Olyan hamar elröpül az a néhány óra ott. És szinte észre sem vettük, már megint vége lett egy télnek. Jó a Fonóban! Dolgozatunk, beszélgetünk... Nem vagyunk egyedül... Ó, ez az olvasószemüvegem, ez ott nem lesz jó, a másikat kell eltennem. Nehéz mesterség a csuhéfonás. Mire összepödrí, sodorja, fonja az ember azt a semmitelen kis kukoricafosztást... Elfárad a kezem, a szemem! De hogy micsoda gyönyörűségeket lehet készíteni egy kupac levélből!!! Azok a csodálatos szatyrok, székek, kosarak... Mi meg főletettük a marhákkal, amikor nem volt más. Drága jó anyám - Isten nyugosztalja - meg jobb szerette az ágyba, mint azt a törös szalmát. Szegénykém... ő csinált nekem fosztásszatyrot az iskolába. Szép kis szatyor volt, hej, de szerettem, de az valahogy nem szerette a könyveim, főlszakította a lapjait... Egy ilyen küsszatyrot én is szeretnék egyszer majd csinálni a kisunokámnak! Ma befejezzük végre az edényalátétet! Mennyit dolgoztunk rajta! De nagyot néznek ám a lányomé, ha majd hazajönnek a hétvégére! Hogy fognak csodálkozni, ha látják, mennyit tanultam már megint. Már régóta kérnek, tanítsam meg nekik a csuhéfonást. De hát hogyan is taníthatnám, amikor még nekem is tanulnom kell...?! Na, majd a télen! Furcsa az élet, igazán furcsa! Amit anyám tudott, azt most megtanulom attól, aki a lányom lehetne, hogy aztán majd taníthassam az én lányaimnak...! Talán nem is várok a télig... Elkezdjük a hétvégén...!!! Jaj, megsült a próza! Remélem ízleni fog a lányoknak a Fonóban, na és annak a kedves, kicsi Pannikának! A pincekulcs! Itthon ne maradjon a pincekulcs! Papa eltörte a pince kulcsát a minap. Elviszem ennek a kovácslegénynek. Talán ma is eljön a pici lányával. Készítettek vele kettő újat. Viszek is neki a tavalyi otellóból. Olyan derék ember, hogy elkíséri a családját a kultúrházba.

A derék Apa

Jó lett volna befejezni még néhány dolgot. Dehát abbahagyom, megyünk a „művház”-ba. Fonó-nap van, Anya megy dolgozni, Apa pedig lerúgja a bakancsot. „Kispanni, az a kalapács a másik lyukba való! Igen, oda, ügyes vagy!” Ezen a napon régebben mindig bosszankodtam: már megint egy fél nap, mikor hegyekben áll a munka. De aztán rájöttem, néha meg kell tudni állni. A csütörtök délutáni „művház”-at ma már várom. Már meg tudok állni! Ott igazán meg lehet! Bepakoljuk Anya csuhéfonó eszközeit az autóba, Pannikánkkal pedig összeszedjük a könyvtári könyveket. A „művház”-ban aztán Anya megy a klubhelyiségbe az asszonyokhoz, mi pedig a birtokunkba vesszük a szomszéd helyiségben lévő könyvtár gyermekrészlegét, és igyekszünk minél több könyvet szétpakolni. Hú, recseg-ropog a derekam ezen a küsszéken. Na, meg még lapozni sem bírok az ujjaimmal, még mindig zsibbadnak a kalapácsnyéltől. „Pannikám, az ügyes kicsi ujjaiddal lapozz te, Apa meg olvas!” „Miért vannak ilyen csöndben Anyáék, Apa?” „Ezt én sem értem, ez igazán szokatlan! Szaladj át, nézd meg őket!” Örülök, hogy ilyen kirtartóak ezek az asszonyok, és milyen régóta járnak ide töretlen lelkesedéssel. Látszik, hogy ért az én kicsi párom a mesterségéhez, és az ő lelkesedése átragad a fonókra is.

A lelkes Anya

Ó, nem lehet igaz, már megint csütörtök! Ez a nap mindig olyan idegesen, kapkodósan indul. A munkáimat még be kellene fejezmem! Aztán meg Böbe néni megígértem, hogy kijavítok itthon egy kis hibát a Fonóban múlt héten befejezett munkáján. Tudom, hogy hétvégén jön a lánya, s szeretne büszkélkedni. Nem hagyhatom szegényt cserben, gyorsan megcsinálom! Különben is olyan kedves, és Pannikánk számára mindig akad nála valami finomság! Jó, ez is meg van, befejeztem. Ovi is megvolt. Apa is bejött végre a 3 műhelyből. Gyorsan pakolás, siessünk, mert elkésünk. „Panni, ne ugrálj a zsákon!” Ó, legyen végre, már este...! Minden csütörtök délután ugyanaz történik: a mindennapok felpörgetett ritmusából kiszakítom magam erővel, hogy aztán az átmenet rítusait végigjárva ott vagyok a kultúrházban - más emberként, „külvilág-mentesen”, lelassulva, jelen vagyok önmagam, a Fonó, és a szomszédos könyvtárban összebújva olvasó családom számára. Együtt vagyunk, s egyben van az életem! A Fonó egy hely, ahol együtt lehet lenni. Igazán együtt. Valódi közösségként. Receptet, ültetni való magokat és történeteket cserélünk. Tudást és örömet adunk egymásnak. A kultúrházba keveset visz be magával az ember a külvilágból. S amit visz is, az a termekbe, könyvtárba vezető folyosón kikopik a fejből, hogy helyet adjon az együttlét bensőséges élményének, hogy aztán valami sokkal többel távozzon végül onnan. És a külvilág valahogy még másnap reggelig is távol marad. S mi este majd összemoszolygunk Apával, mert mindketten tudtuk, hogy ez így lesz, mint mindig, ha hazamegyünk a kultúrházból.

Csikné Bardon Réka

csuhéfonó népi iparművész
a népművészet ifjú mestere

+3670/431-5956

bardonreka@gmail.com